

חיים רוטר

דומ"צ

מח"ס ושו"ת שערי חיים

רח' חוני המעגל 20

אלעד

תרנגולתא דאגמא

בענין העוף החדש המכונה ה"נזיר מבראקל" שהובא מחו"ל

בס"ד אור ליום ו' י"ב מנחם אב תשע"ז

לכבוד הרבנים הגאונים, ומנהלי מערכות הכשרות בארצינו הקדושה, שלו' רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול.

יראתי בפצותי את פי בפני ראשי אלפי בני ישראל אולם מכיון דקיי"ל דבאיסורא אין חכמה ותבונה ואין עצה לנגד ה', באתי בשורות דלהלן בזה החלי.

הנה קמה גם ניצבה קבוצת עסקנים וצירפו עמם כמה ת"ח דפקיע שמם למדקדקים במצות, ועוררו לפני רבות בשנים על כשרות עופות הפטם שאנו אוכלים שהם מעורבים עם מינים שאינם טהורים, [וכבר דנו בזה בבד"ץ בראשות גאון ישראל בעל האבן ישראל וכמש"כ בענין זה באריכות בשו"ת קנה בשם ח"ד סי' מ"ו] ועתה באו עם עוף חדש הנקרא "הנזיר מבראקל" וס"ל דהוא נקי מחשש תערובת של מינים שאינם טהורים, ומגמתם להחדיר ולהעלות על שולחן של בני קדושים אך ורק את העוף החדש [כמופיע במכתבים] וכבר עשו מעשה ושחטו ואכלו עוף זה וכן נתנו אותו לאכילה למתי מעט הידועים כמדקדקים במצות, ומכיון שבעניתי עוף זה אין עליו מסורת וענין זה חמור עד למאוד, ועי' בדרכי"ת (סי' פ"ב סוסק"א) במש"כ בדין הכלים שבשלו בהם עוף בלא מסורת ובדברי חיים (יור"ד ח"ב סי' מ"ה) כתב דדינו כעוף טמא ויש בו גם כמה שינויים מהותיים מהתרנגול המסורתי, וגם מצורתו ותכונות אופיו איכא חשש גדול שהוא דורס, ועוד כמה ריעותות גדולות [גם באיברים הפנימיים] מלבד שצריך זהירות גדולה בשחיטתו בין מדין חלדה ובין מדין חשש נבילה מחמת בליעת הסימנים וכדלהלן [כידוע למבינים בשחיטה] על כן באתי בזה וההכרח לא יגונה.

א) אינו דומה כלל בפרצופו לתרנגול המסורתי, וכמדומה שיש לו דמיון בפרצופו "עיניו" לבת היענה ורואה אני חובה לציין שאצלי בחצרי גדלו במשך שנים מכל מיני סוגי תרנגולים, כך שיש לי איזשהו הבחנה בהם, ושו"ר במכתבו של ר' דוב פרידמן שליט"א שו"ב מאה שערים מטעם העדה החרדית כשישים שנה שכ"כ וז"ל ע"ד העוף בראקל שהובא לאחרונה מעבר לים "התבוננתי על פרצופו" **וזהו שינוי גדול מעוף המסורה לנו מאבותינו ורבותינו**, כמו"כ כשהראתי את תמונתו לאאמו"ר הגאון בעל השערי אהרן שליט"א הוא נבהל ושאלני איך יתכן שהתירו עוף זה הלא הוא דומה בפרצוף פניו או לינשוף או לבת היענה ועכ"פ ודאי לא לאף עוף טהור שיש לנו במסורת.

ב) כל גופו מכוסה בנוצות ומסביב לצוארו [לא במקום השחיטה] גודלים כעין שערות ארוכות, חובה עלי לציין שעד כמה שידי יד כהה מגעת לא זכור לי התייחסות בשותי"ם ובשאר ספרי השחיטה לעוף שיש לו שערות בצוארו ואמנם לעוף "המשי" יש שערות [היה לי בחצרי] אולם הוא מקובל לעוף בלא מסורת ונזהרים מלאוכלו [עי' בספר תורת העוף עמוד ק"ע תמונה 10] ועי' בשו"ע או"ח (סי' תצ"ח סעיף י"ב) דכ' לאסור בכבש "לתלוש" ביו"ט את הצמר לעשות מקום לסכין (ובסעיף י"ג) כ' לאסור

בתרגול "למרוט" את "הנוצה" וכו' ובפשטות אם ישנו עוף טהור עם שערות בצוארו היה צריך לזה התייחסות בהלכה, ובפרט שצריך לגזוז את השערות [או לסובבם] דבלא"ה איכא חשש חלדה מחמת אורך השערות ושו"ר לעי' בדרכ"ת (סקמ"א).

ג) התרגול המסורתי נטרף בקל ע"י תנים שועלים ונמיות [ולפעמים אף ע"י חתולים ואמנם זה משונה עי' בב"ק טו ע"ב] משא"כ עוף דידן כ' חכמי הטבע שהוא יכול לזהות טורף גם ממרחק ק"מ ועי' בב"ק צג ע"א שאין לך נרדף בעופות וכו'.

ד) התרגול המסורתי יכול לעוף בניתור אחד כמה עשרות מטרים, אולם אינו יכול לעופף כציפור, וכו' חכמי הטבע דעופות אלו יכולים להיות ציפורים מעופפות למדי, וגם בלהקה.

ה) הקנה שלו אינו עגול כשאר התרגולים הכשרים אלא פחוס [פלאטשיק].

ו) כ' חכמי הטבע שעוף זה "מוכלא" מכמה סוגי עופות כנראה "פיואמי" שעדיין קיים במצרים ועוד, אולם בשל ההכלאה נעלמה ההבחנה.

ז) עוד כ' דעוף זה הפך לנדיר מאוד לאחר מלחמת עולם השניה והוא כמעט ונכחד ומקורן מכפר "בראקל", לא הרחק מעיר השוק "אלסט" שבמזרח בריסל בבלגיה.

ח) עוד כ' חכמי הטבע במפורש דלפני דהתחילו לשמר את גזעו הוא עבר כמה וכמה הכלאות כך שכל אמיתות שמירת גזעו היא מתחילה לאחר שכבר הוכלא, וא"כ מה הועילו בזה.

ט) עוד רואים בכתבי חכמי הטבע שההתייחסות שלהם אליו יותר כציפור, בשנת תשל"א הוקם מועדון כדי להציל את הגזע.

והנה האמת היא דמכיון דקיי"ל (חולין, סג ע"ב) דאין עוף טהור נאכל אלא במסורת, וכ"ה להלכה בשו"ע יור"ד (סי' פ"ב סעיף ב') וכמעט ולא שייך בימינו מי שיכול להעיד על עוף שהוא טהור ויש לעדותו תוקף הלכתי גם אם הוא אדם גדול וזאת מכיון שצריך לזה עוד כמה סימוכין הלכתיים [שכמעט ואינם בנמצא] וכמש"כ בשו"ע ובנו"כ ועי' בקיצור בחכ"א (כלל ל"ו סעיף ט') ובדרכ"ת (סקל"ז ול"ח) האריכות בזה היא אך למותר.

אולם מה נעשה שאנו נמצאים בדור יתמי דיתמי ואין לנו לא ראש ולא מנהל וכל קבוצה עושה מה שנראה לה לנכון, אין ברירה אלא לרדת לפרטים, ובפרט דמאז ומעולם מסרו אבותינו ורבותינו את נפשם מדור דור על השחיטה ועל הזהירות ממאכלות אסורות שזהו מיסודות התורה וקדושת עם ישראל, ולכן מן הראוי ואולי אף חובה על הרבנים וראשי הישיבות הנכבדים ויחידי סגולה בכל מקום שהם לבדוק ענין זה לעומקו וגם את מש"כ בעניותי.

ותמה תמה אקרא איך אותם המחדשים אינם חשים לנפשם ואף שכוונתם רצויה שמא מעשיהם אינם רצויים, וכן שאפשר שתקנתם קלקלתם, דמי לנו גדול מחכמי הגמ' הק' דהתירו באכילה תרגולתא דאגמא, ולאחר זמן ראו שטעו בהוראתם, וזאת לאחר שראוהו שדורסת עי' בחולין (סב ע"ב) ובפירש"י שם, ונקבע להלכה שעוף טהור נאכל במסורת, ובמסורת פירושו לפי כל כללי ההוראה של מסורת, וא"כ איך על סמך סיפורי מעשיות מחדירים עוף חדש לשולחן הטהור של ישראל קדושים, ועי' בשו"ע (סעיף ג') דכ' יש אומרים שכל עוף שחרטומו רחב וכף רגלו רחבה כשל אווז כידוע שאינו דורס ומותר באכילה אם יש לו שלשה סימנים בגופו ע"כ ומבואר דבכה"ג דעת המחבר

דנאכל אף בלי מסורת, ואעפ"כ כבר כתב בזבחי צדק (סקכ"ד) דגם אגן יתמי דיתמי, אין לנו אלא דברי הרמ"א שאפילו בהני אין לסמוך אלא על המסורת וכו' עיי"ש והובא בכף החיים (סקכ"ט) ועיי"ש דמסיים וא"כ כיון דאפילו בהני אין לסמוך רק על המסורת, לא הארכנו בסימני עופות, כיון דעיקר המסורת, ע"כ, וא"כ מנין העוז להכשיר עוף זה שאין עליו כלל מסורת לפי כללי הלכות מסורת, וכן שהוא כ"כ משונה מהתרגול ובפרט שעוף זה הובא ממקום נידח רחוק ממקום ישוב יהודים מאיזה גוי מאיזור בראקל על סמך שהוא פרימיטיבי שאינו מערב עופות ומה לנו דאינו מערב עופות [אם זה נכון בכלל] בשעה שאותו גוי את "הנשר" שלו הוא גם אינו מערב ועיי"ז א"א ליצור מסורת וערבא ערבך צריך דמנין לנו שאינו עוף טמא על אף שאינו מעורב, והוא גם משונה בשערות ארוכות מאוד בצוארו, ובצורת וצבע חרטומו [ורגליו שחורות] ובאיברים הפנימיים הקנה אינו עגול כעופות הכשרים אלא פחוס [פלאטשיק] וכבר כ' דכ' חכמי הטבע שבתחילת גילגולו הוכלא כמה וכמה פעמים וכנ"ל.

והנה יש מי שמעיד שהראה עוף זה בפני אדם גדול פלוני ובפני אדם גדול פלמוני וכו' והכשירו אותו, אולם מה נעשה שא"א לברר את אמיתות העדות וזאת מפני שכולם אינם יכולים לאשר או להכחיש עדות זו [חלקם אינם בחיים וחלקם זקנה קפצה עליהם] ועד השחיטה הראשונה העלימו את הדבר ולא הראו את העוף לאף אחד מחברי הבד"ץ החיים וקיימים אמנו בבריאות לאורך שנים טובות ורבני הכשרויות בארץ, ודבר זה אומר דרשני דונסתרר וגו', ועי' בפסחים (קיב ע"א) אם בקשת ליחנק היתלה באילן גדול וד"ל (ועי' בשו"ת שע"ח ח"א סי' קכ"ג אות ד') ואכמ"ל, ובפרט עכשיו לאחר שעשו מעשה אינם נאמנים עי' ביבמות (עז ע"א) וכבר האריך בזה המהרלב"ח בקונטרס הסמיכה (ועי' בשו"ת שע"ח ח"א סי' קע"ז) וביותר שרק לאחר שקמו עוררים על עוף זה הם הלכו להוציא עדויות באופנים שונים מהשוחטים וכמו שהשוחטים כתבו במכתבם [לאיסור] מיום ח' מנ"א תשע"ז, ובלא"ה כשאין אנו יודעים מה שאלו ואיך שאלו וכו' אם בכלל שאלו אין ערך לעדות זו, ובפרט תנמה איך יתכן שעל הגנת זכויותיהם ועל הבלעדיות הם הוציאו מכתבים מגדולי הרבנים כבר לפני כמה שנים ורק על כשרות מסורת עוף זה אין בידם כלל מכתבים מזקני הרבנים והפוסקים דאז והלא הם ידעו מראש שבנ"י קדושים לא יאכלו דבר חדש כ"כ בקלות ובפרט שענין המסורת הוא הציר המרכזי בזה, וגם חלק מהרבנים שחתמו להם על הגנת זכויותיהם אומרים שמעולם לא נשאלו על ידם על כשרות עוף זה, ורק עתה לאחר שהשקיעו מליוני דולרים מתוך ביטחון בזכויותיהם, וקמו עוררים, נזכרו לספר דברים שא"א להכחישם וכנ"ל.

כתב השו"ע ועוף טהור נאכל במסורת והוא שיהיה דבר פשוט באותו מקום שזה עוף טהור, ולפי"ד פשוט שאם יעיד לנו שוחט שהוא שחט כמה מאות עופות כאלו לאיזה קצב שגידל אותם בשוק הכרמל בתל אביב, עדות זו לא יוצרת מסורת ואדרבה מנין לנו שהיה מותר לו לשחוט אותם ובפרט שזה לא היה פשוט באותו מקום שזה עוף טהור, ושוחט זה צריך כפרה על מעשיו [ואפשר שעדותו בדדמי וטעה במרחק השנים בינו לעוף הבלאדי וכמו שהעיד בפני שוחט ששחט עמו בשוק הכרמל לפני ארבעים וחמש שנה שלא ראה שם כאלו עופות].

וכבר כתב בשו"ת מהרי"ל (סי' צ"ה) והבא להעיד מסורת חדשה על עוף נכרי שאין מכירין אותו יצטרך שיהיה בר סמכא ומעיד על אנשי מדינה או עיר אחרת שהוא מנהג פשוט שם לאוכלו, או שמקובל מפי אדם גדול דכדאי לסמוך על עדותו דודאי דייק שפיר וחזי מאן דאסהיד עליה, אבל איניש דעלמא או דאסהיד שראה או שמע מאיניש דעלמא אהא לא סמכין, דילמא לא דייק שפיר,

ובשינוי מועט מתהפך הענין ועביד דטעי וכו' ואכה"ג קאמר תלמודא והוא שיהיה בקי בהן ובשמותיהם, "וזה אינו נמצא האידנא כלל" ע"כ ועי' בדרכ"ת (סי' פ"ב סקל"ז ול"ח).

כללו של דבר שצפור זה שהורכב עם עוף ויצא ההכלאה המשונה הזאת שעל צוארה שערות ומתחתיה נוצות ומשונה בפרצופו, עוף זה אין עליו מסורת ומעולם לא נשחט ע"פ ת"ח ולא נתפשט התיור, ודינו כעוף טמא וכמש"כ בשו"ת דברי חיים וכו"ל ואסור באכילה, ומי שאכלו ה"י צריך כפרה על מעשיו ואין לזוז מדברי הרמ"א שכי' וז"ל דאין עוף נאכל אלא במסורת שקיבלו שהוא טהור וכן נוהגין ואין לשנות, ובדין זה כל ישראל גם הספרדים יוצאים ביד רמ"א.

וקיבלתי עדות משוחט מבליגה שהיהודים שם נזהרים ואוכלים רק מהעופות הלבנים ולא מהשחורים מחשש עוף טמא.

ולקראת סיום מכתבי קיבלתי שליחות ממרן שר התורה הראב"ד הגר"מ שטרנבוך שליט"א לאחד מצדיקי הדור, ששמע שהאכילתו מעוף זה, לומר לו דאינו מאמין שנכשל בזה (ועי' בט"ז סק"ד) ועכ"פ שעוף זה הוא בלי מסורת וכבר כתב הדברי חיים דדינו כעוף טמא ע"כ תוכן השליחות.

ודבר פלא הוא איך יתכן שעל כל ספק וספק ספיקא, גם מדרבנן נזהרים ומתרחקים בתכלית הזהירות משמרת למשמרת, ובדבר חמור זה שנוגע לכל כלל ישראל והוא מיסודות התורה וקדושת עם ישראל, והוי ספיקא דאורייתא של עוף טמא עושים את הכל במחשך בלי לקבל אישור בכתב לא מהגאב"ד לא מהראב"ד ולא מאף חבר הבד"ץ, ורק לאחר מעשה, שהם עומדים בפני נזקים כספיים עצומים מנסים ללקט מכתבים, אתמהא, שומו שמים על זאת...

והשי"ת ישמרנו ממאכלות אסורות ח"ו

מצפה לישועה קרובה ובאתי עה"ח

חיים רוטר.